

Exam. Code : 103205

Subject Code : 1201

B.A./B.Sc. 5th Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Attempt total **five** questions in all. All questions carry equal marks. **1st** question consisting of **10** objective type questions is compulsory with all carrying **1** mark each.

- I. (i) Write down the Vadi Swara of Raga Multani.
 (ii) Name the Gharana of Pt. Ravi Shanker.
 (iii) Name the Vadan Samaya of Raga Adana.
 (iv) Name the two Electronic Instruments.
 (v) What is the thata of Raga Todi ?
 (vi) Write down the Swaras of Kanhara Ang.
 (vii) Write down the no. of Matras of Deepchandi Tala.
 (viii) Name the playing Instrument of Ustad Bismillah Khan.
 (ix) Name the Raga having Tivra Madhyam of your syllabus.
 (x) Write the names of any two Folk Instruments. 10
- II. Write down the brief history of modern period. 10
- III. Define the terms Alapatva and Bahatava with examples. Explain it fully. 10

- IV. Write down the character-sketch and contribution of Pt. Ravi Shankar in the field of Music. 10
- V. What do you know about time theory in Music ? How can you explain its importance ? 10
- VI. Write down the Drut Gat of Raga Darbari-Kanhara with full introduction along with two Talas. 10
- VII. Write down the full introduction of Raga Multani with Aroh, Avroh and Pakad. 10
- VIII. Write down the Deepchandi Taal with Ekgun and Dugun Layakari with full introduction of Tala. 10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸ ਓਬਜੈਕਟਿਵ ਟਾਈਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

- I. (i) ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦਾ ਵਾਦ ਸਵਰ ਲਿਖੋ।
 (ii) ਪੰਡਿਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 (iii) ਰਾਗ ਅੜਾਨਾ ਦਾ ਵਾਦਨ ਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
 (iv) ਦੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 (v) ਰਾਗ ਤੋੜੀ ਦੇ ਥਾਟ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 (vi) ਕਾਨਹੜਾ ਅੰਗ ਦੇ ਸਵਰ ਲਿਖੋ।
 (vii) ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?
 (viii) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

- (ix) ਆਪਣੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
- (x) ਕਿਸੇ ਦੋ ਲੋਕ ਸਾਜਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। 10
- II. ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 10
- III. ਅਲਪਤਵ ਅਤੇ ਬਹੁਤਵ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 10
- IV. ਪੰਡਿਤ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 10
- V. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਦੱਸੋ। 10
- VI. ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗੱਤ ਜਾਂ ਦਰੁਤ ਗਤ, ਰਾਗ ਪਰਿਚੈ ਅਤੇ ਦੋ ਤਾਲਾਂ ਸਮੇਤ ਲਿਖੋ। 10
- VII. ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਪਕੜ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 10
- VIII. ਦੀਪ ਚੰਦੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਇਕਗੁਣ, ਦੁਗੁਣ ਲੈਅਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪਰਿਚੈ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 10

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪਾੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੈ। ਪਹਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਂ ਸੇ ਦਸ ਵਸ਼ਤੁਨਿਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ, ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।

- I. (i) ਮੁਲਤਾਨੀ ਰਾਗ ਕੇ ਗਾਦੀ ਸੁਰ ਲਿਖੋ।
(ii) ਪੰ. ਰਵਿ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਘਰਾਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਓ।

- (iii) राग अड़ाना का वादन समय का नाम बताएं।
- (iv) दो इलैक्ट्रिक वाद्यों का नाम बताएं।
- (v) राग तोड़ी के थाट का नाम बताएं।
- (vi) कान्हड़ा अंग के स्वर लिखें।
- (vii) दीपचंदी ताल की कितनी मात्राएं होती है ?
- (viii) उस्ताद बिस्मिल्लाह खाँ के वाद्य का नाम बताएं।
- (ix) अपने सिलेबस में से तीव्र मध्यम वाले राग का नाम लिखें।
- (x) किन्हीं दो लोक वाद्यों का नाम लिखें। 10

II. आधुनिक काल के संगीत के इतिहास का संक्षिप्त में वर्णन करें। 10

III. अल्पत्व तथा बहुत्व को उदाहरण सहित परिभाषित करें। 10

IV. पं. रवि शंकर जी के जीवन चरित्र तथा संगीत के क्षेत्र में उनके योगदान के विषय में वर्णन करें। 10

V. संगीत में समय सिद्धांत क्या है ? इसका महत्व भी बताएं। 10

VI. राग दरबारी कान्हड़ा के द्रुत गत, राग परिचय तथा दो तालों सहित लिखें। 10

VII. राग मुल्तानी का परिचय आरोह, अवरोह तथा पकड़ सहित लिखें। 10

VIII. दीपचंदी ताल को एकगुण, दुगुण लयकारी तथा परिचय सहित लिखें। 10